

ANEKS 4. Vlerësimet, opinionet dhe rekomandimet e KE-së për Kapitullin 32

Kontrolli i brendshëm financiar publik - Ekziston një kuadër strategjik për KBFP. Masat e KBFP-së përfshihen në Strategjinë e MFP-së dhe PAR 2019-2022 dhe përcaktohen më tej në një dokument politikash të KBFP-së 2021-2022 të miratuar në Dhjetor 2020. Kërkohen përgjegjësi të qarta institucionale në qeverinë qendrore për drejtimin e reformave të KBFP-së në një qasje të koordinuar me administratën publike nevojiten reforma dhe përpjekje të forta për zbatimin e reformave të KBFP përtej Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

Përgjegjësia menaxheriale nuk është ende plotësisht e sanksionuar në legjislacionin dhe praktikën administrative. Udhëzimet e miratuara për delegimin e përgjegjësive financiare duhet të zbatohen dhe të shoqërohen me një reformë më të gjerë për delegimin e përgjegjësive operacionale dhe administrative, në mënyrë që të kemi një qasje gjithëpërfshirëse për llogaridhënien menaxheriale. Një numër shumë i vogël vendimesh administrative delegohen në praktikë. Raportimi fokusohet kryesisht në performancën financiare, por me një numër në rritje të institucioneve që raportojnë edhe performancën kundrejt objektivave. Rishfaqja dhe rritja e detyrimeve të prapambetura është një tregues për atribuimin jo plotësisht efektiv të përgjegjësive dhe kontrolleve të angazhimit. Ligji për administratën shtetërore, ligji për nëpunësin civil dhe ligjet përkatëse për planifikimin e integruar të politikave dhe ligji për sistemin buxhetor duhet të vlerësohen dhe nëse është e nevojshme të ndryshohen, për të siguruar një bazë të qëndrueshme për zbatimin e llogaridhënies menaxheriale (Shih gjithashtu reformën në administratën publike).

Legjislacioni për kontrollin e brendshëm është kryesisht në përputhje me standardet ndërkombëtare. Deklaratat e sigurisë nënshkruhen sistematikisht nga menaxhmenti i lartë, por në mungesë të një kornize delegimi, kjo mbetet më shumë një ushtrim formal. Kartat e proceseve të biznesit duhet të hartohen në të gjithë administratën publike, në mënyrë që të përforcohet KBFP, përfshirë qartësimin e roleve dhe përgjegjësive në procedurat e ndryshme, përcaktimin e objektivave dhe rezultateve, specifikimin e detyrave që do të delegohen, linjat e raportimit dhe identifikimi i rreziqeve specifike për procedurat. Në Dhjetor 2020, u miratuan ndryshime në metodologjinë për vlerësimin e performancës së sistemeve të kontrollit të brendshëm në njësitë e qeverisjes së përgjithshme. Agjencitë në varësi dhe njësitë e qeverisjes vendore mbeten institucionet më të dobëta për sa i përket funksionimit të sistemeve të kontrollit të brendshëm. Në të gjitha nivelet, menaxhimi i rrezikut është ende në një fazë të hershme dhe duhet të përfshihet më mirë në menaxhimin e proceseve financiare dhe operacionale. Veçanërisht, regjistrat e rrezikut dhe strategjitë e rrezikut duhet të zhvillohen nga përdoruesit e buxhetit në nivel qendror dhe vendor dhe të integrohen në procesin e menaxhimit të enteve publike. Numri i kërkesave të paraqitura nga njësitë e auditimit të brendshëm mbetet relativisht i ulët.

Legjislacioni për praktikën e auditimit të brendshëm është në përputhje me standardet ndërkombëtare. Në vitin 2020, numri i auditorëve të certifikuar në sektorin publik u ruajt në masë të madhe. Funksioni i auditimit të brendshëm ende nuk lëshon opinione auditimi për efektivitetin e sistemeve të kontrollit të brendshëm nëpër njësitë buxhetore. Procedurat e kontrollit të cilësisë së auditimit të brendshëm ende nuk janë në përputhje me standardet dhe plotësisht funksionale. Në Tetor 2020, Ministria e Financave

dhe Ekonomisë miratoi udhëzimet për përmirësimin e monitorimit dhe raportimit të zbatimit të rekomandimeve të auditimit të brendshëm.

Njësia qendrore e harmonizimit (NjQH) ofron udhëzime metodologjike dhe monitoron performancën e kontrollit të brendshëm dhe auditimit të brendshëm në sektorin publik në bazë të rishikimeve të cilësisë dhe raporteve të vetëvlerësimit nga institucionet. Në vitin 2020, NjQH kreu 19 vlerësime të cilësisë së auditimit të brendshëm dhe përfundoi 12 të tjera deri në qershor 2021. Në vitin 2021, NjQH filloi vlerësimet e cilësisë për kontrollin e brendshëm në pesë institucione. Kapaciteti i NjQH duhet të forcohet. Raporti vjetor i KBFP i paraqitet Këshillit të Ministrave dhe diskutohet në Kuvend.

Auditimi i jashtëm - Në përputhje me standardet e Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve të Kontrollit të Lartë (INTOSAI), **kuadri kushtetues dhe ligjor** i Shqipërisë parashikon pavarësinë e Kontrollit të Lartë të Shtetit (KLSH). Pritet miratimi i ndryshimeve ligjore të propozuara për të forcuar fushëveprimin e mandatit të auditimit për të mbuluar të gjitha entet publike. Në përputhje me planin strategjik të zhvillimit 2018-2022, KLSH-ja po zbaton veprime për të përmirësuar kapacitetin e saj institucional. Është krijuar një grup pune për të përmirësuar legjislacionin aktual dhe ndër të tjera për të siguruar vazhdimësinë pas përfundimit të mandatit të kryetarit të KLSH-së. Vitet e fundit, KLSH ka marrë masa për **përmirësimin e zhvillimit profesional të stafit të auditimit**. Në vitin 2020 u përcaktuan detyra të detajuara në fushën e etikës dhe integritetit. SAI vazhdoi të rrisë ndërgjegjësimin e akademisë dhe shoqërisë civile mbi rëndësinë e auditimit të jashtëm.

Cilësia e punës së auditimit duhet të përmirësohet më tej për të përmbushur plotësisht standardet e INTOSAI-t. Në qershor 2020, rregulloret e procedurave të auditimit u rishikuan për të përmirësuar procedurat e kontrollit dhe sigurimit të cilësisë. Objektivat e auditimit të KLSH-së janë zhvendosur nga auditimet e përputhshmërisë dhe rregullsisë drejt auditimeve. KLSH ndjek një qasje të auditimit të jashtëm të bazuar në rrezik. Numri i auditimeve të performancës është rritur duke përbërë rreth 11% të të gjitha auditimeve të kryera në vitet e fundit. **Për shkak të situatës së COVID-19, rreth 50% e planit vjetor të auditimit 2020 nuk mundi të realizohej**; megjithatë, janë kryer dhe janë kryer auditime për prokurimet emergjente të lidhura me COVID-19.

Ndikimi i punës së auditimit ka treguar progres. KLSH harton raporte vjetore për performancën e tyre dhe ato publikohen në faqen e saj dhe raportohen në Kuvend. Memorandumi i Mirëkuptimit i vitit 2017 ndërmjet KLSH-së dhe Ministrisë së Financave për monitorimin e ndjekjes së rekomandimeve të auditimit rezultoi në krijimin e një sekretariati teknik me përfaqësues të të dyja palëve, i cili u bë plotësisht funksional në vitin 2020. Monitorimi efektiv dhe në kohë zbatimi i rekomandimeve të auditimit është përmirësuar. Në vitin 2020, **KLSH raportoi se 75% e rekomandimeve të saj janë në proces zbatimi dhe disa prej tyre janë zbatuar plotësisht**. Pavarësisht nga një shkallë e lartë e rekomandimeve të pranuar nga institucionet, shkalla e rekomandimeve të zbatuara plotësisht duhet të përmirësohet. Platforma elektronike për ndjekjen e 67 rekomandimeve të auditimit është funksionale që nga fundi i vitit 2019 dhe në qershor 2020 është miratuar manuali përkatës.

Mbrojtja e interesave financiare të BE-së - Shqipëria ka siguruar një **nivel përafrimi me acquis-në**, por duhet ende të harmonizohet plotësisht me Direktivën e BE-së mbi luftën kundër mashtrimit ndaj

interesave financiare të BE-së me anë të së drejtës penale. Shërbimi kombëtar i **koordinimit kundër mashtrimit** (AFCOS) është një njësi brenda Drejtorisë së Inspektimit Financiar në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë. Është krijuar një rrjet i institucioneve kundër mashtrimit, i cili përfshin autoritete të tjera përkatëse që takohen rregullisht. Në janar 2021, SPAK i sapokrijuar është shtuar në rrjetin e raportimit të shërbimit AFCOS. Një manual për menaxhimin e parregullsive në fondet e BE-së është miratuar gjatë periudhës raportuese. Gjatë periudhës së raportimit është miratuar një manual për menaxhimin e parregullsive lidhur me fondet e BE-së. Shqipëria bashkëpunon me **Komisionin Evropian** gjatë hetimeve dhe i raporton Komisionit për parregullsitë dhe rastet e dyshuara të mashtrimit. Në vitin 2020, Shqipëria raportoi katër raste përmes sistemit online të menaxhimit të parregullsive, nga të cilat një si mashtrim i dyshuar. **Shqipëria duhet të miratojë një strategji kombëtare kundër mashtrimit.** Megjithëse bashkëpunimi për hetimet është përmirësuar, Shqipëria duhet të shtojë përpjekjet e saj në zhvillimin e një historie solide në bashkëpunimin për hetimet dhe raportimin e parregullsive.

Mbrojtja e Euros kundër falsifikimit - Në nëntor të vitit 2019, Shqipëria ratifikoi Konventën Ndërkombëtare të vitit 1929 për Falsifikimin e Monedhave. Shqipëria është **përafruar pjesërisht me *acquis*** në lidhje me përkufizimin e kartëmonedhave dhe monedhave të falsifikuara, si dhe me procedurat e mbledhjes, ruajtjes dhe tërheqjes së tyre nga qarkullimi. **Analiza teknike** kryhet nga Qendra Kombëtare e Analizave e Bankës së Shqipërisë dhe Instituti i Policisë Shkencore. Megjithatë, bashkëpunimi zyrtar midis Bankës së Shqipërisë, Policisë së Shtetit në Ministrinë e Brendshme dhe Prokurorisë së Përgjithshme ende nuk ekziston. Në vitin 2020, Shqipëria sekuestroi 307 monedha dhe kartëmonedha Euro me vlerë 6 000 euro, që përfaqëson 18% të të gjitha monedhave të falsifikuara të sekuestruara. Në gusht të vitit 2018, Banka e Shqipërisë u bë pjesë e Platformës për Ekspertët të Europolit. Një marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet Komisionit Evropian dhe Bankës së Shqipërisë për monedhat është në fuqi, ndërsa është në pritje një marrëveshje për kartëmonedhat me Bankën Qendrore Evropiane. Shqipëria merr pjesë në veprimet e programit Pericles 2020.